

Справа «Холдинг ‘Європапреса’» проти Хорватії (*“Europapress Holding d.o.o. v. Croatia”*)

Ключовий висновок: обов’язок підтвердити правдивість дифамаційних тверджень про факти не є несумісним зі ст. 10 Конвенції.

У рішенні, ухваленому 22 жовтня 2009 року у справі «Холдинг ‘Європапреса’ проти Хорватії» Суд постановив, що

- не було порушено ст. 10 Конвенції (свобода вираження поглядів).

Обставини справи.

Заявник – компанія «Європапреса» є найбільшою журнально-газетною видавничою компанією у Хорватії.

У лютому 1996 року в одному з найпопулярніших видань компанії – журналі «Глобус» – було опубліковано статтю про інцидент, який стався у будівлі Уряду за тиждень перед цим. Йшлося про те, як міністр фінансів та заступник Прем’єр-міністра Б.С., будучи незадоволеними статтею журналістки Е.В., нібито сказали, що її слід вбити. Далі у статті описувалося, як відразу після цього Б.С. вихопив у охоронця пістолет та приставив його до Е.В. зі словами, що вб’є її, а після цього ще й розсміявся з власного жарту. Розповідь про те, що сталося, була опублікована наступного дня у двох інших щоденних газетах. Заява про порушення кримінальної справи проти Б.С. та позов про компенсацію шкоди були відхилені на тій підставі, що журналістка не спромоглася довести серйозну небезпеку своєму життю.

У травні 1996 року Б.С. звернувся проти компанії-заявника з цивільним позовом про наклеп. Упродовж розгляду цієї справи суд заслухав кількох свідків та зрештою частково задовольнив позов Б.С. (рішення було ухвалено у 1998 році). Суд постановив, що опублікована інформація не була правдивою та що автор статті, котрий не був присутнім при інциденті, не перевірів належним чином справжність події. Зокрема суд встановив, що Б.С. не тримав пістолет. Суд призначив компанії-заявнику сплатити позивачу 100 000 хорватських кун як компенсацію за заподіяну моральну шкоду. Це рішення було згодом підтримане вищим судом (Окружним судом м. Загреба), який, втім, зменшив суму компенсації до 60 000 кун (приблизно 8 000 євро). Верховний суд підтвердив це рішення. У листопаді 2005 року Конституційний суд відхилив конституційну скаргу компанії-заявника, не визнавши порушення її права на свободу вираження поглядів.

Зміст рішення Суду

Компанія-заявник стверджувала, що рішення національних судів порушили її право на свободу вираження, гарантоване ст. 10 Конвенції. Зокрема, компанія скаржилася на вимоги, які застосували суди стосовно

доказування. Вона зазначала, що це були такі вимоги, які неможливо було виконати, а отже, суди цим, на думку заявника, поставили під загрозу роль преси у демократичному суспільстві. Компанія також скаржилась на непропорційність відшкодування, яке їй було призначено сплатити.

Суд зауважив, що покладення на відповідача у дифамаційному процесі обов'язку доказування правдивості своїх спірних тверджень не є несумісним зі ст. 10 Конвенції. Автор статті описував певні факти стосовно політика Б.С. від свого імені, не зазначаючи про жодне джерело інформації. Отож, компанія-заявник, котра опублікувала статтю без згадки про те, що у матеріалі викладалися оціночні судження, була відповідальною за правдивість змісту цього матеріалу.

Стосовно питання про докази (покази очевидців) Суд не знайшов підстав відійти від висновків національних судів про те, що викладена у статті інформація була помилковою. Зважаючи на серйозність тверджень, компанія-заявник тим більше несла відповідальність за їх доведеність. Однак жодного разу впродовж провадження компанія не надала доказів того, що журналіст, як стверджувалося, намагався зв'язатися з офісом Б.С. чи з будь-ким із очевидців. Тому Суд погодився з національними судами у тому, що компанія-заявник не підтвердила належним чином опубліковану інформацію. Відтак підстави для зобов'язання компанії компенсувати шкоду були належними та достатніми.

Оцінюючи розмір відшкодування, Суд вказав на те, що воно було призначене не журналісту, а компанії, котра є одним із найбільших у країні журнально-газетних видавництв. Суд також відзначив, що національні суди призначили сплатити відшкодування лише 1/5 від тієї суми, про присудження якої просив Б.С. З огляду на це Суд визнав, що рішення національних судів були пропорційними до шкоди, заподіяної репутації позивача. Отож, Суд постановив, що ст. 10 Конвенції не була порушена.